

Trends of Research on Measurement and Evaluation in Teaching Turkish as a Foreign Language

Serpil ÖZDEMİR, Bartın University, ORCID ID: 0000-0002-8063-8690

Abstract

In this study, it is aimed to find out the trends of studies on measurement and evaluation in teaching Turkish as a foreign language. The research was carried out in the document analysis method, which is one of the qualitative research models. 58 studies on the subject were identified. Content analysis was applied to the data set. As a result of the analyzes made, it was determined that 31 of the studies were postgraduate thesis, 27 of them were articles, and 91% of the studies on measurement and evaluation in teaching Turkish as a foreign language were conducted between 2015-2021. The subjects focus on alternative measurement and evaluation (f=20), developing measurement tool (f=15), and proficiency exams (f=12) themes. Research questions are mostly between 1 and 5 (f=31), the number of sub-problems is 33 at most. Document analysis (f=19) from qualitative research methods and descriptive statistics (f=8) from quantitative methods are frequently used. Students (f=25), instructors (f=12), textbooks (f=10) and student compositions (f=10) stand out in the sample of the studies. The most used data collection tool is interview form (f=17), data analysis method is document analysis (f=16). The most frequently used theoretical basis in research is the Common European Framework of Reference. It is recommended that future research should deal with exam development, examining general-purpose exams, such as proficiency exams, improving the assessment and evaluation competencies of instructors in terms of topic and, experimental researches and action research studies in terms of method.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language , Measurement and evaluation, research trends 3

Inonu University
Journal of the Faculty of
Education
Vol 24, No 1, 2023
pp. 537-559
[DOI](#)
10.17679/inuefd.1071671

[Article Type](#)
Research Article

[Received](#)
11.02.2022

[Accepted](#)
27.04.2023

Suggested Citation

Özdemir, S. (2023). Trends of research on measurement and evaluation in teaching Turkish as a foreign language, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 24(1), 537-559. DOI: 10.17679/inuefd.1071671

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

It is very important to take valid and reliable exams in foreign language teaching. A mistake to be made in the language level determination exam of the student will cause the student to be placed in a lower or higher rate than it should be. A mistake to be made in the course exam may result in the student repeating the course unjustly or moving to the higher course. A mistake in the proficiency exam may result in the student with insufficient language level appearing to be successful (Özdemir, 2021). It is very important that the test preparers have the necessary knowledge and experience in terms of measurement and evaluation in order to carry out the required measurement and evaluation. Studies have shown that students take proficiency exams with low reliability and validity (Işıkoğlu, 2015), instructors' perception of measurement and evaluation proficiency is moderate (Boylu, 2019), and comprehension questions contain errors in terms of item writing principles (Boylu, 2019; Işıkoğlu, 2015; Özdemir et al. Annex, 2021). These results show that instructors' assessment and evaluation competencies need to be developed. In addition, problems draw attention in terms of success criteria determined by institutions. Studies have shown that there is no standard in course success scores (Boylu, 2019; Çavuşoğlu & Işık, 2021; Özdemir, 2020), question types, text numbers and word counts in reading texts are inconsistent in the language exams held by Turkish teaching centers. It has been determined that the European Language Criteria Framework Text is not taken into account in measurement tools (Karagöl, 2020). These results show that we are not at the desired level in measurement and evaluation in the field of teaching Turkish as a foreign language (TFL). Instructors need to develop individually and institutions need to agree on certain criteria.

Purpose

The aim of this study is to determine the trends of research on measurement and evaluation in teaching TFL. It is important to determine the subjects, methods, samples, study objects, measurement tools and theoretical bases of the related studies in terms of predicting which deficiencies can be eliminated in subsequent studies.

Method

The research was carried out by document analysis method. The study object of the research is the studies carried out for measurement and evaluation in teaching TFL. In the teaching TFL, articles or thesis studies that are intended for measurement and evaluation, which are of a research nature, and which can be accessed via the internet, have been examined. A total of 58 studies were reviewed. Content analysis was applied to the data. For the reliability of the research, analyzes were made by two experts separately. The consensus among experts was found to be 92%. A consensus was reached by discussing the different codes seen among the experts.

Findings

As a result of the analyzes made, it was determined that 31 of the studies were postgraduate thesis, 27 of them were articles, and 91% of the studies on measurement and evaluation in teaching TFL were conducted between 2015-2021. The subjects focus on alternative measurement and evaluation (f=20), developing measurement tool (f=15), and proficiency

exams (f=12) themes. Research questions are mostly between 1 and 5 (f=31), the number of sub-problems is 33 at most. Document analysis (f=19) from qualitative research methods and descriptive statistics (f=8) from quantitative methods are frequently used. Students (f=25), instructors (f=12), textbooks (f=10) and student compositions (f=10) stand out in the sample of the studies. The most used data collection tool is interview form (f=17), data analysis method is document analysis (f=16). The most frequently used theoretical basis in research is the Common European Framework of Reference.

Discussion & Conclusion

The rate of postgraduate studies on measurement and evaluation in teaching TFL is 6%. 91% of the studies on measurement and evaluation in teaching TFL were conducted between the years 2015-2021. In parallel with the increase in studies in the field, there is an increase in the research on measurement and evaluation. In the studies, the content validity, reliability, item discrimination, and item difficulty levels of the language exams conducted by Turkish teaching centers were not examined. Validity, reliability and item analysis are among the most basic concepts of measurement and evaluation. Examinations should be examined from this perspective. The lack of studies on the subject can be associated with the fact that measurement and evaluation require expertise. It is seen that there is a need to train experts on measurement and evaluation in the field of teaching TFL. The development of teachers' assessment and evaluation competencies should be increased with certificate programs. It is also important to have ready-made scales related to the subject in diversifying research topics. It is necessary to develop measurement tools that relate the teaching competencies specific to teaching TFL. Test development, experimental and action research should be increased. It has been seen that conducting the studies on a theoretical basis is effective in providing content validity and task diversity. For this reason, it is important that research studies aiming to develop measurement tools have theoretical foundations on the subject. Finally, it has been seen that conducting research on a theoretical basis is effective in providing content validity and task diversity. For this reason, it is important that studies aiming to develop measurement tools have theoretical foundations on the subject.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Araştırmaların Eğilimleri

Serpil ÖZDEMİR, Bartın Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-8063-8690

Öz

Bu araştırmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirmeye yönelik çalışmaların eğilimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma nitel araştırma modellerinden doküman analizi yönteminde yürütülmüştür. Konuyla ilgili 58 araştırma belirlenmiştir. Veri setine içerik analizi uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda araştırmaların 27'sinin makale, 31'inin lisansüstü tezi olduğu, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme değerlendirmeye yönelik araştırmaların %91'inin 2015-2021 yılları arasında yapıldığı belirlenmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme araştırmalarında ele alınan konular alternatif ölçme ve değerlendirme (f=20), ölçme ve değerlendirme aracı geliştirme (f=15), kur ve yeterlik sınavları (f=12) temalarında toplanmaktadır. Araştırma soruları çoğunlukla 1-5 arasındadır (f=31), alt problem sayısı en çok 33'tür. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi (f=19), nicel yöntemlerden betimsel tarama (f=8) sıklıkla kullanılmaktadır. Araştırmaların hedef kitlesinde / inceleme nesnesinde öğrenciler (f=25), öğretmenler (f=12), ders kitapları (f=10) ve öğrenci kompozisyonları (f=10) öne çıkmaktadır. En çok kullanılan veri toplama aracı görüşme formu (f=17) ve alternatif ölçme değerlendirme araçlarıdır (f=17), veri analiz yöntemi doküman analizidir (f=16). Araştırmalarda en sık başvurulan kuramsal dayanak Avrupa Dil Ölçütleri Çerçeve Metni'dir. Konu bakımından sınav geliştirmeye, yeterlik sınavı gibi genel amaçlı sınavları incelemeye, öğretmenlerin ölçme değerlendirme yeterliklerini geliştirmeye; yöntem bakımından deneysel ve eylem araştırmalarına yönelim önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, ölçme ve değerlendirme, araştırmaların eğilimleri

Inönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 24, Sayı 1, 2023
ss. 537-559

DOI
10.17679/inuefd.1071671

Makale Türü
Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi
11.02.2022

Kabul Tarihi
27.04.2023

Önerilen Atıf

Özdemir, S. (2023). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirmeye yönelik araştırmaların eğilimleri. *Inönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 537-559. DOI: 10.17679/inuefd.1071671

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Araştırmaların Eğilimleri

Eğitim programları hedef, içerik, eğitim durumları ve ölçme-değerlendirme unsurlarından oluşmaktadır. Ölçme-değerlendirme her ne kadar bu sürecin sonunda yer alsada aslında sürecin her aşamasını gözden geçirme açısından önemlidir. Öğrencilerin hedeflenen kazanımlara erişip erişmediğini belirlemek üzere yapılan bir sınavda elde edilen öğrenme çıktıları aynı zamanda uygulanan planın, kullanılan materyallerin ve öğretim yöntem-tekniklerinin amaca uygun olup olmadığını gözden geçirmeyi sağlar. Böylece aksayan unsurlar düzenlenerek eğitim-öğretim tekrar planlanabilir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirmeye sürecin başında, ortasında ve sonunda başvurulmaktadır. Sürecin başında dil düzeyini belirlemek ve öğrenciyi doğru kura yönlendirmek için seviye belirleme sınavı yapılmaktadır. Süreç içinde özellikle yazma ve konuşma becerilerinin gelişimini sağlamak amacıyla hatalara dikkat çekmek ve doğru dil kullanımını geliştirmek amacıyla geribildirim verilmekte, eğitim sürecinde öğrenilemeyen bilgiler tamamlanmaktadır (Altun, 2021). Anlama becerilerinin gelişiminde de ara sınavlar yapılarak öğrenci gelişimi belirlenmekte, eksikleri giderecek çalışmalar planlanmaktadır. Süreç sonunda yapılan sınavlar kur bitirme ve yeterlik sınavlarıdır. Kur bitirme sınavları öğrencilerin ilgili kurun kazanımlarına erişip erişmediklerini belirlemektedir. İlgili kurun sonunda başarılı öğrenciler bir üst kura devam ederken başarısız öğrenciler kuru tekrar etmektedir. Yeterlik sınavları bir dili istenen düzeyde bildiğini mesleki veya akademik nedenlerle kanıtlamak zorunda olanlar için yapılmaktadır.

Yabancı dil öğretiminde geçerli ve güvenilir sınavlar yapmak çok önemlidir. Seviye belirleme sınavında yapılacak hata, öğrencinin olması gerektiğinden daha alt veya üst kura yerleşmesine neden olur. Kur sınavında yapılacak bir hata, öğrencinin haksız yere kur tekrarı yapması veya üst kura geçmesi ile sonuçlanabilir. Yeterlik sınavında yapılacak hata, dil düzeyi yetersiz olan öğrencinin yeterli gibi görünmesi ile sonuçlanabilir (Özdemir, 2021). İstenen nitelikte ölçme ve değerlendirmenin yapılması için sınav hazırlayanların ölçme ve değerlendirme açısından gerekli bilgiye sahip olmaları ve deneyimli olmaları çok önemlidir. Yapılan araştırmalarda öğrencilerin güvenilirliği ve geçerliği düşük yeterlik sınavlarına girdiği (Işıkoğlu, 2015), öğrencilerin ölçme ve değerlendirme yeterlik algılarının orta düzeyde olduğu (Boylu, 2019), anlama sorularının madde yazma ilkeleri açısından hatalar içerdiği (Boylu, 2019; Işıkoğlu, 2015; Özdemir ve Eke, 2023) görülmüştür. Bu sonuçlar, öğrencilerin ölçme ve değerlendirme yeterliklerinin geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Kurumların belirledikleri başarı ölçütleri açısından da sorunlar olduğu dikkati çekmektedir. Yapılan araştırmalarda kur başarı puanlarında bir standart olmadığı (Boylu, 2019; Çavuşoğlu & Işık, 2021; Özdemir, 2020), TÖMER'lerin yaptıkları kur sınavlarında soru tiplerinin, metin sayılarının ve okuma metinlerindeki sözcük sayılarının tutarsız olduğu, bazı TÖMER'lerin dil bilgisini ayrı bir öğrenme alanı olarak değerlendirdiği, beceri gelişiminde Avrupa Dil Ölçütleri Çerçeve Metni'nin dikkate alınmadığı (Karagöl, 2020) belirlenmiştir. Bu sonuçlar yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında ölçme ve değerlendirme konusunda istenen düzeyde olmadığımızı göstermektedir. Öğreticilerin bireysel olarak gelişmesi, kurumların belli ölçütlerde uzlaşması gerekmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki araştırmaların eğilimlerini lisansüstü araştırmalar örneğinde (Baki, 2019; Büyükkiz, 2014, Çelebi vd., 2019; Küçük & Kaya, 2018;

Özçakmak, 2017; Türkben, 2018), makaleler örneğinde (Biçer, 2017; Demir & Özdemir, 2017; Erdem vd., 2015) ve kitap, tez, makale ve bildirilerin hepsini kapsayan örnekte (Çiftçi & Coşkun, 2017) analiz eden çalışmalar mevcuttur. Alana yönelik araştırmaların hızla artması sonucunda literatürü belirli bir bakış açısından analiz eden araştırmalar da görülmeye başlamıştır. Konuyla ilgili yayınların belli açılardan incelendiği araştırmalarda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde söz varlığını zenginleştirmeyi (Maden, 2020), çoklu ortama dayalı öğretimi (Akın, 2016), kültür aktarımını (Bağcı-Ayrancı, 2019), karşılaşılan sorunları (Er, Biçer & Bozkırlı, 2012), ders kitaplarını (Kemiksiz, 2021), ana dili ve yabancı dil olarak Türkçe eğitiminde eylem araştırmalarını (Gülen-Canlı & Tepeli, 2019) konu edinen çalışmalar analiz edilmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirmeye yönelik araştırmaların ele alındığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Dil öğretiminin her aşamasında başvurulan ölçme ve değerlendirme konusunda yapılan çalışmaların incelenmesi, konuyla ilgili birikimi belirleme, eksikleri görme, eksikleri giderecek tedbirler alma, sonraki araştırmaları planlama açılarından önemlidir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde araştırmalar hızla artmakta, araştırmalarda ele alınan konular çeşitlenmektedir. Ulusal tez merkezinde “yabancı dil olarak Türkçe” sözcükleriyle tez araması yapınca 340 tez, “yabancılara Türkçe” tarama terimleri ile arama yapınca 139 tez karşımıza çıkmaktadır. Google Akademik üzerinden yabancı dil olarak Türkçe sözcükleri ile arama yapınca 91100 sonuç karşımıza çıkmaktadır. Bu rakamlar, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde araştırma yapmak isteyen araştırmacıların bilgi içinde kaybolacağı kadar fazladır. Literatür analizleri alanı belli açılardan ele alarak araştırmacılara konu alanının eğilimlerini, ihmal edilmiş noktalarını, o alanda yapılabilecek araştırmaların neler olabileceğini gösterir. Bu da araştırmacıların yeni bir çalışma planlarken daha hızlı yol almaları açısından önemlidir. Bu çalışmanın amacı yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirmeye yönelik araştırmaların eğilimlerini belirlemektir. İlgili çalışmaların konularının, yöntemlerinin, örneklerinin, inceleme nesnelerinin, ölçme araçlarının, kuramsal dayanaklarının belirlenmesi sonraki araştırmaların hangi eksikleri giderilebileceğini öngörmek açısından önemlidir.

Araştırmanın problem cümlesi “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirmeye yönelik araştırmaların görünümü nasıldır?” şeklinde belirlenmiştir. Konu şu alt problemlerle ele alınmıştır:

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirmeye yönelik araştırmaların;

1. yayın türüne göre dağılımı nasıldır?
2. yıllara göre dağılımı nasıldır?
3. konularına göre dağılımı nasıldır?
4. araştırma sorusu sayısına göre dağılımı nasıldır?
5. araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
6. örnekleme/inceleme nesnesine göre dağılımı nasıldır?
7. veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?
8. veri analiz yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?

9. kuramsal dayanaklarına göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Araştırma doküman analizi yöntemi ile yürütülmüştür. Doküman analizi hem diğer araştırmalarla hem de tek başına kullanılabilen bir yöntemdir. Bu yöntemde öncelikle konuyla ilgili dokümanların neler olduğuna karar verilir, ulaşılan dokümanlar araştırmanın çerçevesine uygun şekilde sınırlanır. Ardından dokümanı anlamak için detaylı ve derinlemesine okuma yapılır. Doküman analizinde, incelenen dokümanın hangi kategorilerde/temalarda yoğunlaştığı belirlenir. Kategoriler/temalar araştırmanın başında oluşturulabileceği gibi araştırmanın ilerleyen kısımlarında da oluşturulabilir. Dokümanda kullanılacak analiz birimleri belirlenir ve bunlar kategorilere/temalara yerleştirilir. Elde edilen veriler sayısallaştırılarak ve gerektiğinde yüzdelerle ifade edilerek raporlaştırılır (Kıral, 2020).

İnceleme Nesnesi

Araştırmanın inceleme nesnesini yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirmeye yönelik olarak yapılan çalışmalar oluşturmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirmeye yönelik olan, araştırma niteliğinde olan, internet üzerinden erişilebilen, makale veya tez çalışmaları incelenmiştir. Bildirilere ulaşmak her zaman mümkün olmadığı için ve genellikle sonradan makale olarak yayınlandığı için, kitap bölümleri öğretim amaçlı bilgi içerdikleri için araştırmaya dâhil edilmemiştir. Toplam 58 araştırma incelenmiştir.

Verilerin Toplanması

Ulusal Tez Merkezi, Google arama motoru ve Google Akademik aracılığı ile aramalar yapılmıştır. Tarama terimi olarak “yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, yabancılara Türkçe öğretimi, ölçme ve değerlendirme, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yeterlik sınavları, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma / okuma / dinleme / yazma sınavları, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dönüt, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde geribildirim” söz grupları kullanılmıştır. Bazı makaleler lisansüstü tezlerden üretilmiştir, bu durumda tezler araştırmaya dâhil edilmiştir. Ancak tez başlığı veya anahtar sözcükleri ölçme ve değerlendirmeye yönelik olmayan, içeriğinin bir kısmı ölçme ve değerlendirmeye yönelik olan bazı tezlerden ölçme verileri derlenerek makale yapıldığı görülmüştür, bu durumda arama terimleriyle daha ilişkili olduğu için tez değil makale dikkate alınmıştır.

Veri Analizi

Araştırmanın verileri doküman analizi yöntemiyle incelenmiştir. Doküman analizde veriler, önceden belirlenen veya veri seti incelendikten sonra ortaya çıkan temalara göre yapılabilmektedir (Kıral, 2020). Bu araştırmanın temaları önceden belirlenmiştir ve bunlar alt problemler halinde ifade edilmiştir. Veri setinin temalarla ilişkili verileri sayısallaştırılarak tablolar halinde sunulmuştur.

Araştırmanın Güvenirliği

Araştırmanın güvenirliliği için analizler iki uzman tarafından ayrı ayrı yapılmıştır. Uzmanlar arası uyum Miles ve Huberman (2019) tarafından geliştirilen güvenirlilik katsayısı formülü ile hesaplanmıştır. Bu formüle göre güvenirlilik katsayısı “uzlaşılan kod sayısı / uzlaşılan kod sayısı + uzlaşılmayan kod sayısı”na eşittir ve kodlayıcılar arasında görüş birliğinin en az %80

olması beklenmektedir (Miles & Huberman, 2019). Uzmanlar arası görüş birliğinin %92 olduğu görülmüştür. Uzmanlar arasında görülen farklı kodlar üzerinde tartışılarak uzlaşma yoluna gidilebilmektedir (Sağlam & Kanadlı, 2021). Belirlenen kodlama farkları tartışılarak uzmanlar arasında görüş birliği sağlanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırmanın bulguları alt problemlerin sırasına uygun olarak sunulmuştur.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirmeye yönelik araştırmaların yayım türüne göre dağılımını belirlemeye yönelik olan ilk alt problem bulguları Tablo 1 görülmektedir.

Tablo 1

Araştırmaların Yayın Türlerine Göre Dağılımı

Yayın Türü	f
Makale	27
Yüksek Lisans Tezi	25
Doktora Tezi	6
Toplam	58

Tablo 1’de görüldüğü gibi yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirmeye yönelik araştırmaların 27’si makale, 25’i yüksek lisans tezi, 6’sı doktora tezidir.

Araştırmaların yıllara göre dağılımının nasıl olduğunu belirlemeye yönelik bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Araştırmaların Yıllara Göre Dağılımı

	1995	2007	2008	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	TOP.
Makale	--	1	1	--	3	7	1	1	4	6	4	27
Yl. Tezi	1	--	--	--	5	--	3	4	8	1	3	25
Dr. Tezi	--	--	--	2	--	--	--	1	2	--	1	6
TOP.	1	1	1	2	8	7	4	6	14	6	8	58

Yıllara göre dağılıma bakıldığında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirmeye yönelik ilk araştırmanın 1995 yılında yapılan yüksek lisans çalışması olduğu görülmektedir. Ancak 2007’ye kadar bu konuda akademik çalışma yapılmamıştır. Doktora düzeyinde ilk araştırmalar 2014 yılında yapılmıştır. Konuyla ilgili araştırmalarda 2015 yılından itibaren yoğunlaşma görülmektedir. 2015’e kadar toplam 5 araştırma varken 2015’ten günümüze toplam 53 araştırma yapılmıştır. Konuyla ilgili araştırmaların %91’i 2015’ten günümüze yapılan araştırmalardır. En çok araştırma 2019’da yapılmıştır (f=14).

Araştırmalarda hangi konuların ele alındığını belirlemeye yönelik olan 3. alt problemin bulguları Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3*Araştırmaların Konularına Göre Dağılımı*

	Konular	Yl.	Dr.	Mak.	Top.	
Öğreticiler	Öğreticilerin dil becerilerini ölçme ve değerlendirme yeterlikleri	--	1	--	1	
	Öğreticilerin Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre soru yazma becerileri	1	--	--	1	
	Öğretici sorularının madde yazma ilkelerine uygunluğu	--	1	--	1	
	Yansıtıcı düşünme becerileri eğitiminin öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme gelişimine katkısı	--	--	1	1	
	Öğreticilerin sınıf içi ölçme ve değerlendirme uygulamaları	1	--	--	1	
Toplam		2	2	1	5	
Ders Kitapları	Ders kitaplarındaki soruların düzeye uygunluğunun paydaş görüşlerine göre belirlenmesi	--	1	--	1	
	Ders kitaplarındaki soruların Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre analizi	2	--	1	3	
	Ders kitaplarındaki soruların nitelik, nicelik ve beceri alanlarına göre incelenmesi	1	1	3	5	
	Yabancı dil olarak İngilizce ve Türkçe ders kitaplarındaki soruların karşılaştırılması	--	--	1	1	
Toplam		3	2	5	10	
Ölçme ve Değerlendirme Araçları Geliştirme	Konuşma	Geçerli ve güvenilir konuşma sınavı geliştirmek (A2, orta ve ileri düzey)	2	--	--	2
		Konuşma becerisinde puanlama güvenilirliğini belirlemek	1	1	--	2
		Konuşma sınavlarının uygulanmasında dikkat edilecek unsurlar	--	--	2	2
		Konuşma becerisini ölçme değerlendirmede karşılaşılan sorunlar	--	--	1	1
		Konuşma becerisini değerlendirme aracı geliştirmek			1	1
	Okuma	Avrupa Dil Ölçütleri Çerçevesi'ne uygun, geçerli ve güvenilir okuma sınavı geliştirmek (B1, Orta düzey)	2	--	1	3
		Grafikli soruları okuma becerilerinin göz izleme tekniği ile araştırılması	--	1	--	1
	Dinleme	Dinleme sınavı geliştirmek (A1, A2, B1, B2)	2	--	--	2
		Öğrencilerin dinleme düzeylerini belirleme	1	--	--	1
	Toplam		8	2	5	15
Kur ve Yeterlik sınavları	Yeterlik sınavlarının madde yazma ilkeleri açısından incelenmesi	1	--	--	1	
	Yeterlik sınavlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre incelenmesi	1	--	--	1	
	İranlıların yeterlik sınavı başarısı	1	--	--	1	
	PICTES projesi yeterlik sınavlarının incelenmesi	1	--	--	1	
	Çeşitli kurumların kur bitirme sınavlarının karşılaştırılması	2	--	--	2	
	TÖMER'lerin ölçme ve değerlendirme süreçlerinin karşılaştırılması	--	1	1	2	
	Türkçe ve diğer bazı dillerin yeterlik sınavlarının akreditasyon durumu	--	--	1	1	
	Sınavların hazırlama, uygulama ve değerlendirme	1	--	1	2	

	süreçlerine yönelik kuramsal bilgi				
	C1 kuru yazma sınavındaki hataların incelenmesi	1	--	1	2
Toplam		8	0	3	12
Alternatif ölçme ve değerlendirme	Tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin deyim öğretiminde kullanılması	--	1	--	1
	Süreç değerlendirme araçlarının yazma başarısına etkisi	1	--	1	2
	Yazılı dönüt kullanımına yönelik öğretmen/öğrenci görüşleri	3	--	1	4
	Yazılı dönüt kullanımının yazma başarısına etkisi	3	--	1	4
	Akran değerlendirmenin konuşma becerisine etkisi	--	--	1	1
	Sözel geribildirimlere ilişkin öğretici/öğrenci tercihleri	1	--	1	2
	Elektronik geribildirim yazma başarısına etkisi	1	--	--	1
	Yazılı akran değerlendirmesine yönelik öğrenci görüşleri	--	--	1	1
	Dil bilgisi öğretiminde geribildirim öğrenci başarısına etkisi	1	--	1	2
	Okutman geribildirimlerinin tipleri ve nitelikleri (Okuma, dinleme, konuşma ders gözlemiyle)	--	--	1	1
	Sözlü ve yazılı yanlışları düzeltme	--	--	1	1
Toplam		10	1	9	20

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme araştırmalarının 38 ayrı konuda yapıldığı belirlenmiştir. Tablo 3'te görüldüğü gibi ele alınan konular temalarına göre sırasıyla alternatif ölçme ve değerlendirme (f=20), ölçme ve değerlendirme araçları geliştirme (f=15), kur ve yeterlik sınavları (f=12), ders kitapları (f=10) ve öğretmenler (f=5) temalarında toplanmaktadır.

Araştırmaların %34'ünü alternatif ölçme ve değerlendirme çalışmaları oluşturmaktadır. Alternatif ölçme ve değerlendirme çalışmaları süreç değerlendirme araçları ve dönüt verme konularına odaklanmıştır. Çalışmalarda süreç değerlendirme ile ilişkili olarak deyim öğretiminde (f=1) ve yazma başarısında süreç değerlendirme araçlarının etkisi (f=2) konuları ele alınmıştır. Dönüt verme çalışmaları yazma (f=5) ve konuşma (f=1) becerilerinin ve dil bilgisi başarısının (f=2) geliştirilmesi ile ilişkilendirilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin verdikleri dönütlerin nitelikleri (f=1), yazılı (f=4) ve sözlü (f=2) dönütlere yönelik öğretmen ve öğrenci görüşleri araştırmalarda incelenmiştir. Bir çalışmada sözlü ve yazılı dönüt hakkında kuramsal bilgiler ele alınmıştır.

Ölçme ve değerlendirme araçları geliştirmeye yönelik çalışmalarda konuşma becerisine yönelik olarak A2 ve orta-ileri düzeyler için geçerli ve güvenilir konuşma sınavları geliştirilmiştir (f=2). Konuşma becerisinde puanlama güvenilirliğini belirleme (f=2), sınavların uygulama sürecinde dikkat edilecek unsurlar (f=2), konuşma becerisini ölçme ve değerlendirmede karşılaşılan sorunlar (f=1) ve konuşma becerisini değerlendirme aracı geliştirme konuları araştırmalarda ele alınmıştır. Okuma becerisine yönelik olan araştırmalarda 2001'de yayınlanan Avrupa Dil Ölçütleri Çerçevesi'ne uygun geçerli ve güvenilir okuma sınavı geliştirme çalışmaları yapılmıştır (f=2). Bu çalışmalarda biri B1 düzeyinde diğeri B1 ve B2 düzeylerinin genelinde kullanılmak üzere okuduğunu anlama testleri geliştirilmiştir. Bir çalışmada da grafikli soruları okuma becerileri göz izleme tekniği ile incelenmiştir. Dinleme başarısını ölçme ve

değerlendirme araştırmalarında ölçme aracı geliştirme (f=3) ve öğrencilerin dinleme düzeylerini belirleme konuları ele alınmıştır. Çalışmaların birinde A1, A2, B1 ve B2 düzeyleri için, birinde A1, A2 ve B1 düzeyleri için, birinde B1 düzeyi için ölçme araçları geliştirilmiştir.

Kur ve yeterlik sınavlarını inceleyen araştırmalarda yeterlik sınavları madde yazma ilkeleri (f=1), Yenilenmiş Bloom Taksonomisi (f=1) açılarından ele alınmış, İranlı öğrencilerin sınavda zorlandığı ve başarılı olduğu beceri alanları incelenmiş (f=1), PICTES projesi kapsamında Suriyeli sığınmacılar için 2018 ve 2019’da uygulanan yeterlik sınavlarının kapsamı ve soru tipleri karşılaştırılmış (f=1) ve Türkçe ile bazı dillerin yeterlik sınavlarının akreditasyon durumu (f=1) incelenmiştir. Kur sınavlarına yönelik araştırmada TÖMER’lerin kur bitirme sınavları (f=1) ve kur başarısını ölçme ve değerlendirme süreçleri (f=1) karşılaştırılmıştır. İleri düzey kurlarındaki öğrencilerin kur sınavlarında yazdıkları yazılar dil bilgisi, yazım ve noktalama kuralları açısından (f=2) incelenmiştir.

Ders kitaplarının ölçme ve değerlendirme açısından incelendiği çalışmalarda soruların düzeye uygunluğu (f=1), Yenilenmiş Bloom Taksonomisi’ne göre analizi (f=3), nitelik, nicelik ve beceri alanlarına göre dağılımı (f=5), yabancı dil olarak İngilizce ve Türkçe ders kitaplarındaki soruların karşılaştırılması (f=1) konuları ele alınmıştır.

Öğreticilere yönelik araştırmalarda öğretmenlerin dil becerilerini ölçme ve değerlendirme yeterlikleri (f=1), Yenilenmiş Bloom Taksonomisi’ne göre soru yazma becerileri (f=1), madde yazma ilkelerine uygunun soru yazabilmeleri (f=1), yansıtıcı düşünme becerileri eğitiminin ölçme ve değerlendirme becerilerinin gelişimine katkısı (f=1), sınıf içi ölçme ve değerlendirme uygulamaları (f=1) ele alınmıştır.

Konuyla ilişkili çalışmaların araştırma sorusuna/hipotezlerine/denencelerine göre dağılımını belirlemeye yönelik olan 4. alt problemin bulguları Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4

Araştırmaların, Araştırma Sorusu Sayısına Göre Dağılımı

	Yok	1-5	6-10	11-15	15+	Toplam
Makale	11	11	5	--	--	27
Yüksek Lisans T.	3	18	3	1	--	25
Doktora T.	--	2	1	--	3	6
Toplam	14	31	9	1	3	58

Tablo 4’te yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirmeye yönelik araştırmaların genellikle 1-5 arası araştırma sorusunu ele aldığı görülmektedir (f=31), bunu 6-10 (f=9) ve 15 ve üzeri (f=3) alt problemi olan araştırmalar izlemektedir. Araştırmalarda en çok alt problemin bir doktora tezinde olduğu görülmüştür, söz konusu tezde 33 alt problem ele alınmıştır. Toplam 14 araştırmada araştırma sorusu bulunmadığı belirlenmiştir.

İncelenen araştırmaların araştırma yöntemlerine göre dağılımını belirlemeye yönelik alt problemin bulguları Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5*Araştırmaların Yöntemlerine Göre Dağılımı*

Araştırma Yöntemi	Araştırma Deseni	Makale	Yl.	Dr.	Top.	
Nicel	Betimsel tarama	5	3	--	8	
	Deneysel olmayan	İlişkisel tarama	1	--	1	2
		Ölçek geliştirme	--	--	--	--
		Test geliştirme	1	5	--	6
	Deneysel	Deneysel	2	--	--	2
Karma	Deneysel+Nitel	Açıklayıcı yöntem	--	5	1	6
		Paralel yöntem	--	--	1	1
Nitel	Nitel	Doküman inceleme	10	8	1	19
		Durum çalışması	3	3	2	8
		Eylem araştırması	1	--	--	1
Derleme		Literatür tarama	4	1	--	5
		Toplam	27	25	6	58

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme araştırmaları yöntemlerine göre incelendiğinde nicel araştırmalarda betimsel tarama (f=8), test geliştirme (f=6), deneysel (f=2) ve ilişkisel tarama (f=2) yöntemlerinin kullanıldığı belirlenmiştir. Nitel araştırmalarda doküman incelemesi (f=19), durum çalışması (f=8) ve eylem araştırması (f=1) yöntemleri kullanılmıştır. Karma yöntemle yürütülen araştırmaların tamamı (f=7) deneysel bir çalışmayı ve deneysel süreçte yapılan işleme yönelik görüşleri içermektedir. Araştırmaların 5'i derleme yöntemi ile kuramsal bilgi aktarmaktadır.

Araştırmaların örnekleme/inceleme nesnesine göre dağılımının nasıl olduğu Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6*Araştırmaların Örnekleme/İnceleme Nesnesine Göre Dağılımı*

	Öğrenciler	Öğreticiler	Öğrenci kompozisyonları	Ders/çalışma kitapları	Kur/yeterlik sınavları	Okuma Sınavı	Konuşma dersi/sınavı	Dinleme sınavı	Literatür	Geribildirimler	Yazma sınavı	Ders kitabı yazarı
Yl. Tezi	12	4	7	3	3	4	3	3	1	2	--	--
Dr. Tezi	6	3	1	2	--	1	1	1		--	1	1
Makale	7	5	2	5	7	1	1	1	4	1	1	--
Top.	25	12	10	10	10	6	5	5	5	3	2	1

Yapılan araştırmaların örnekleme/inceleme nesnesi incelendiğinde en çok öğrencilere (f=25) yönelik araştırma yapıldığı görülmektedir. Diğer araştırmalarda öğretmenler (f=12), öğrenci kompozisyonları (f=10), ders/çalışma kitapları (f=10), kur/yeterlik sınavları (f=10), okuma (f=6), konuşma dersi/sınavı (f=5), dinleme (f=5) sınavı, literatür (f=5), geri bildirimler (f=3), yazma sınavı (f=2), ders kitabı yazarı (f=1) örneklem veya inceleme nesnesi olarak ele alınmıştır.

Araştırmaların veri toplama araçlarına göre dağılımını belirlemeye yönelik olan alt problemin bulguları Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7*Araştırmaların Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı*

	Belirtilmemiş	Görüşme/Görev	değerlendirme formu	Alternatif ölçme ve değ. araçları	Özel amaçlı betimsel analiz formu	Ölçek	Kişisel bilgi formu	Anket	Gözlem	Özel amaçlı başarı testi
Yl. Tezi	5	10	7	5	1	2	1	2	1	
Dr. Tezi	1	3	3	--	5	2	--		2	
Makale	14	4	7	3	--	1	3	1	--	
Toplam	20	17	17	8	6	5	4	3	3	

Yapılan araştırmalarda kullanılan veri toplama araçları incelendiğinde en çok görüşme/görev değerlendirme formlarının (f=17) ve alternatif ölçme değerlendirme araçlarının (f=17) kullanıldığı belirlenmiştir. Bunu sırasıyla özel amaçlı betimsel analiz formu (f=8), ölçek (f=6), kişisel bilgi formu (f=5), anket (f=4), gözlem (f=3), özel amaçlı başarı testi (f=3) izlemektedir. 20 araştırmada veri toplama aracı belirtilmemiştir.

Araştırmaların veri analiz yöntemlerine göre dağılımının nasıl olduğunu belirlemeye yönelik bulgular Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8*Araştırmaların Veri Analiz Yöntemlerine Göre Dağılımı*

		Yüksek Lisans	Doktora	Makale	Toplam	
NİTEL	Betimsel	Frekans/yüzde	4	1	7	12
		Ortalama/standart sapma	1	1	4	6
		Toplam	5	2	11	18
	Kestirimsel	T testi	5	3	3	11
		ANOVA/ANCOVA	3	2	--	5
		Madde Analizi	5	--	--	5
	Faktör Analizi	--	1	--	1	
	Ki kare	--	1	--	1	
	Toplam	13	7	3	23	
NİTEL		Doküman analizi	6	1	9	16
		İçerik analizi	7	1	6	14
		Betimsel analiz	5	3	2	10
		Toplam	17	5	17	38
		Genel Toplam	35	14	32	80

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirmeye yönelik olarak yapılan araştırmalarda veri analiz yöntemleri incelendiğinde nicel araştırmalarda en çok frekans/yüzde analizi (f=12) kullanıldığı ve bunu t testi (f=11), ortalama/standart sapma (f=6), ANOVA/ANCOVA (f=5), madde analizinin (f=5) izlediği görülmüştür. Nitel araştırmalarda en çok doküman analizi (f=16) yönteminin kullanıldığı, bunu sırasıyla içerik analizi (f=14) ve betimsel analizin (f=10) takip ettiği belirlenmiştir. Kuramsal bilgi derleme amaçlı 1 yüksek lisans tezi ile 4 makale bu analize dâhil edilmemiştir.

Araştırmaların kuramsal dayanaklarının neler olduğunu belirlemeye yönelik olan son alt problemin bulguları Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9

Araştırmaların Kuramsal Dayanaklarına Göre Dağılımı

	Araştırmaların Kuramsal Dayanakları	f
Ölçme ve Değerlendirme Alanı ile İlgili	Avrupa Dil Ölçütleri Çerçeve Metni	11
	Genel ölçme ve değerlendirme bilgileri	5
	Yenilenmiş Bloom Taksonomisi	5
	Weir'in sosyo-bilişsel geçerlilik yaklaşımı	4
	Madde yazma ilkeleri	2
	Field'in dinleme algılama modeli	2
	Field'in bilişsel geçerlik yaklaşımı	1
	Brown'un sınıf içi konuşma geliştirim modeli	1
	Nation'ın okuduğunu anlama soruları sınıflaması	1
	Grabe'in ölçünleştirilmiş görev biçimleri sınıflaması	1
	Lyster ve Ranta'ın düzeltme geri bildirim stratejileri	1
	Ölçek geliştirme ilkeleri	1
Ölçme ve Değerlendirme Alanı Dışından	Yansıtıcı düşünme	1
	Grafik tasarım ilkeleri	1
	Söylem çözümlemesi	1

Araştırmaların kuramsal dayanakları incelendiğinde en çok Avrupa Dil Ölçütleri Çerçeve Metni'nin dikkate alındığı görülmektedir (f=11). Diğer kuramsal dayanaklar genel ölçme ve değerlendirme bilgileri (f=5), Yenilenmiş Bloom Taksonomisi (f=5), Weir'in sosyo-bilişsel geçerlilik çerçevesi (f=4), madde yazma ilkeleri (f=2), Field'in dinleme algılama modeli (f=2), Field'in konuşma için bilişsel işleme çerçevesi (f=1), Nation'ın okuduğunu anlama soruları sınıflaması (f=1), Grabe'in okuduğunu anlamayı değerlendirmeye dönük ölçünleştirilmiş görev biçimleri sınıflaması (f=1), Ranta ve Lyster'in düzeltme geri bildirim stratejileri (f=1) ve ölçek geliştirme ilkeleridir (f=1). Ölçme ve değerlendirme alanı dışında olup ölçme ve değerlendirme ile ilişkilendirilen kuramsal dayanaklar yansıtıcı düşünme (f=1), grafik tasarım ilkeleri (f=1) ve söylem çözümlemesidir (f=1).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirmeye yönelik araştırmaların eğilimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Yapılan tarama sonucunda konuyla ilgili 58 araştırma belirlenmiştir. Araştırmaların 30'u lisansüstü tezi, 28'i makaledir. Bulgular, konuyla ilgili araştırmaların henüz sınırlı sayıda olduğunu göstermektedir. Ulusal tez merkezinde yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik toplam 479 teze ulaşılmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirmeyle ilgili lisansüstü araştırmaların oranı %6 düzeyindedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde en çok ele alınan konular dil bilgisi öğretimi (Büyükkiz, 2014; Çiftçi & Coşkun, 2017), materyal hazırlama (Biçer, 2017), ders kitabı incelemeleri (Türkben, 2018) ve dil becerileridir (Demir ve Özdemir, 2017). Büyükkiz (2014) tarafından incelenen tezlerde ölçme ve değerlendirmeyi konu alan araştırmalar görünmemektedir, Biçer (2017) tarafından incelenen makalelerde ölçme ve değerlendirme konulu çalışmaların oranı %1,5, Çiftçi ve Coşkun (2017) tarafından incelenen kitap, tez, makale ve bildirilerde %0,8, Türkben (2018) tarafından yapılan tez incelemelerinde %1,76'dır. Önceki araştırma sonuçlarıyla karşılaştırıldığında alanda ölçme ve değerlendirmeye yönelik araştırmaların artış gösterdiği görülmektedir.

Alanda ölçme ve değerlendirme araştırmalarının yoğunlaşmaya başladığı yıl 2015'tir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirmeye yönelik araştırmaların %91'i 2015-2021 yılları arasında yapılmıştır. Yabancılara Türkçe öğretimi alanındaki lisansüstü araştırmaların eğilimlerini inceleyen Baki (2019) araştırmaların en fazla 2015 yılında yapıldığını ve giderek arttığını belirlemiştir. Alandaki çalışmaların artışına paralel olarak ölçme ve değerlendirme konularında yapılan araştırmalarda da artış görülmektedir. Ölçme ve değerlendirme öğretim sürecinin başında, ortasında ve sonunda yer almaktadır. Bu süreçte dört dil becerisi ayrı ayrı ölçülmektedir ve her birinin ölçme ve değerlendirme açısından değişen hassasiyetleri bulunmaktadır. Konunun öğeleri arasında bulunan öğreticiler, öğretim materyalleri, öğrenciler, sınav hazırlayanlar ve ölçme araçları da göz önünde bulundurulduğunda ölçme ve değerlendirmeye yönelik araştırmaların daha da artacağı öngörülmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme araştırmalarında ele alınan konular alternatif ölçme ve değerlendirme (f=19), ders kitaplarında ölçme ve değerlendirme (f=10), kur ve yeterlik sınavları (f=10), öğreticilerin ölçme ve değerlendirme yeterlikleri ve uygulamaları (f=5), kuramsal bilgi (f=5), konuşma (f=5), dinleme (f=3) ve okuma (f=3) becerilerinin ölçülmesi temalarında toplanmaktadır. Alternatif ölçme ve değerlendirme çalışmaları süreç değerlendirme araçları ve dönüt verme konularına odaklanmıştır. Özellikle konuşma ve yazma gibi üretici dil becerilerinin ölçülmesi ve değerlendirilmesinde alternatif ölçme araçları kullanılmıştır. Ders kitaplarında yer alan ölçme ve değerlendirme ile ilgili etkinlikler öğrencileri hem sınava hem de gerçek yaşamda dili kullanmaya hazırlama açısından önemlidir. Kur ve yeterlik sınavları dil düzeyinin belgelenmesi için gerekmektedir. Bu konuların öne çıkması söz konusu nedenlere dayanmaktadır. Ancak TÖMER'ler tarafından yapılan kur sınavlarının kapsam geçerliği, güvenilirliği, madde ayırt ediciliği, madde güçlük düzeyleri araştırmalara konu olmamıştır. Geçerlik, güvenilirlik ve madde analizi ölçme ve değerlendirmenin en temel kavramları arasındadır. Yapılan ölçme ve değerlendirmelerin bu açıdan incelenmesi gerekmektedir. Konuyla ilgili çalışmaların olmaması ölçme ve değerlendirmenin ayrı bir uzmanlık gerektirmesiyle ilişkilendirilebilir. Yabancı dil olarak Türkçe

öğretimi alanında ölçme ve değerlendirme açısından temel düzeyde gelişmiş uzmanların yetişmesine ihtiyaç olduğu görülmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yüksek lisans programlarında, alan bilgisini ölçme ve değerlendirme ile birleştirebilecek uzmanların yetiştirilmesi gerekmektedir. Son zamanlarda Hacettepe Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi tarafından açılan sertifika programlarında ölçme ve değerlendirmenin ana konu olarak ele alındığı görülmektedir. Öğreticilerin ölçme ve değerlendirme yeterliklerinin gelişimi açısından bu tür sertifika programları artmalıdır.

Ölçme aracı geliştirmenin temel basamaklarından biri belirtke tablosu hazırlamaktır. Belirtke tablosunda, ölçülecek kazanımlar, bunların bilişsel düzeyleri ve konunun ağırlığına göre sorulacak soru sayısı yer almaktadır (Ardıç, 2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde hangi kurda, hangi davranışların, hangi bilişsel düzeyde sorulabileceğine yönelik belirlemeler yapılmamıştır. Bu belirlemenin yapılması kur ve yeterlik sınavlarının kapsam geçerliğini sağlamak açısından önemlidir. Aynı zamanda yapılacak ölçme ve değerlendirme araştırmaları için de ölçüt oluşturacaktır. Sınavlarda sorulan soruların madde yazma ilkelerine uygun olması gerekmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde uygulanan sınavların madde yazma ilkeleri açısından betimleneceği araştırmalar da ölçme ve değerlendirmede eksikleri görmeyi ve gidermeyi sağlamada önemlidir. Araştırma konularının çeşitlenmesinde konuyla ilgili hazır ölçeklerin bulunması da önemlidir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine özgü öğretici yeterliklerini dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerileri ile ilişkilendiren ölçme araçlarının geliştirilmesi ihtiyaç olarak görünmektedir.

Araştırma soruları çoğunlukla 1-5 arasındadır (f=31), alt problem sayısı en çok 33'tür. En fazla alt probleme yer veren araştırmalar doktora tezleridir. Bu sonuçta doktora tezlerinde konunun çok boyutlu ele alınması etkili olmaktadır.

Araştırmaların yöntemleri incelendiğinde nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesinin (f=19) ve durum çalışmasının (f=8), nicel araştırma yöntemlerinden betimsel taramanın (f=8) sıklıkla kullanıldığı görülmüştür. Test geliştirmeye yönelik 6 çalışma belirlenmiştir. Test geliştirme çalışmalarının literatüre özgün katkısı değerlendirildiğinde belirli bir kur düzeyine ve bir beceriyi ölçmeye yönelik olduğu görülmektedir. Ortaya konan ürün bu açıdan uzun süre kullanışlı olmayabilir, ancak alana özgü bilgiyi ve ölçme değerlendirme bilgisini birleştiren uzmanlar yetiştirmek açısından ölçme aracı geliştirme çalışmalarına yer verilmesi gerekmektedir. Deneysel (f=2) ve içinde deneysel boyutun da bulunduğu karma araştırmalar (f=7) mevcuttur. Bu araştırmalar sözlü ya da yazılı geribildirimle ilgilidir. Öğreticilerin ölçme ve değerlendirme yeterliklerini geliştirmeye yönelik deneysel çalışmaya rastlanmamıştır. Öğreticilerin konuyla ilgili gelişimini sağlayabilmek uzmanlık gerektirmektedir. Konunun bir proje çerçevesinde veya doktora çalışmasında ele alınması mümkündür. Farklı metin yapılarının ve farklı soru tiplerinin anlama başarısındaki rolü de deneysel araştırmalarla veya eylem araştırmalarıyla incelenebilecek konular arasındadır.

Araştırmaların örnekleminde/inceleme nesnesinde öğrenciler (f=25), öğretmenler (f=12), ders kitapları (f=10) ve öğrenci kompozisyonları (f=10) öne çıkmaktadır. Ölçmenin temel öğelerinden olan ölçme ve değerlendirme araçlarına inceleme nesnesi olarak yönelmekte yarar vardır. En çok kullanılan veri toplama araçları görüşme/görev değerlendirme formları (f=17) ve alternatif ölçme değerlendirme araçlarıdır (f=17). Veri analiz yöntemi olarak nicel araştırmalarda betimsel yöntem (f=12) ve t testi (f=10), nitel araştırmalarda doküman analizi

(f=16) ve içerik analizi (f=14) sıklıkla kullanılmaktadır. Başarıyı yordayan ölçütler araştırılmadığı için regresyon analizi gibi ileri analiz teknikleri kullanılmamıştır.

Araştırmaların kuramsal dayanakları incelendiğinde Avrupa Dil Ölçütleri Çerçeve Metni öne çıkmaktadır (f=11). Diğer kuramsal dayanaklar arasında genel ölçme ve değerlendirme bilgileri (f=5), Bloom Taksonomisi (f=5), Weir'in sosyo-bilişsel geçerlilik çerçevesi (f=4), madde yazma ilkeleri (f=2), Field'ın dinleme algılama modeli (f=2), Field'ın konuşma için bilişsel işleme çerçevesi (f=1), Brown'un sınıf içi konuşma geliştirme modeli (f=1), Nation'ın okuduğunu anlama soruları sınıflaması (f=1), Grabe'in okuduğunu anlamayı değerlendirmeye dönük ölçünleştirilmiş görev biçimleri sınıflaması (f=1), Lyster ve Ranta'nın düzeltme geri bildirim stratejileri (f=1) ve ölçek geliştirme ilkeleri (f=1) yer almaktadır. Ölçme ve değerlendirme alanı dışında olup ölçme ve değerlendirme ile ilişkilendirilen kuramsal dayanaklar yansıtıcı düşünme (f=1), grafik tasarım ilkeleri (f=1) ve söylem çözümlemesidir (f=1). Söz konusu kuramsal dayanaklar ve araştırmalarda hangi amaçlarla kullanıldığı hakkında açıklamalar aşağıda yer almaktadır.

Bloom Taksonomisi bilgiyi basitten karmaşığa doğru, "hatırla, anla, uygula, analiz et, değerlendir, yarat" basamakları içinde sınıflamaktadır. Bu taksonomi yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki metin altı sorularının (Güney, 2019; Oktay, 2015; Ulutaş & Kara, 2019), yabancı dil olarak Türkçe öğretenlerin hazırladıkları soruların (Özyalçın, 2019) ve yeterlik sınavı sorularının (Sertdemir, 2021) bilişsel düzeylerini inceleyen araştırmalarda kullanılmıştır.

Weir (2005)'in sosyo-bilişsel geçerlik yaklaşımı sınava girenlerin özelliklerini, bağlam geçerliğini, teori temelli geçerliği, puanlama geçerliğini, yordama geçerliğini ve bir ölçüte dayalı geçerliği içermektedir. Dinleme (Tarı-Yardımcı, 2021; Tozlu, 2017) ve konuşma (Gülle, 2015; Ocak, 2019) sınavlarının geçerliğinin sağlanmasında yararlanılmıştır.

Field'ın dinleme algılama modeli dinlemeyi iki aşamada ele almaktadır. Birinci aşama konuşmayı algılama, ikinci aşama konuşmayı anlamlandırmadır. Algılamada sesler ve sözcükler tanınır, anlamlandırmada sözcüklerin bağlamdaki anlamı tanınır, ön bilgi kullanılır, bilgiler önem sırasına göre dizilir ve söylem oluşturulur (Field, 2009, aktaran Tarı-Yardımcı, 2021). Dinleme algılama modeli, dinlemeyle ilişkili alt becerileri ve dinleme metinlerinin türlerini kapsamlı bir şekilde ortaya koymaktadır. Bu model, dinleme becerisine yönelik ölçme aracı geliştirmede (Tarı-Yardımcı, 2021; Tozlu, 2017) kapsam geçerliğini sağlamak amacıyla kullanılmıştır.

Field'ın bilişsel geçerlik yaklaşımında test görevlerinin hedef bağlamda kullanmaya uygun olması, testin gerçek dünya davranışını yeterince geniş bir yelpazede kapsaması, bilişsel taleplerin o düzeydeki bir dinleyiciden beklenebilecek performans özelliklerine uygun olması dikkate alınmaktadır (Field, 2013). Bu yaklaşım konuşma görevlerinin geçerliğinin sağlanmasında (Gülle, 2015) kullanılmıştır.

Brown'un (2000) sınıf içi konuşma geliştirme modeli sözel geribildirim verme sürecindeki etmenleri öğrencinin psikolojisine, dersin amacına, hatanın niteliğine dayalı olarak on aşamada betimlemektedir. Bu modele göre, öğrenci tarafından kabul edilemez bir sözce üretildikten sonra öğretmen bir dizi eş zamanlı aşamadan sonra bu söz eyleme yönelir. (1) Sapmanın türü (sözlüksel, sesbilimsel, vb.), ve (2) kaynağı belirlenir. (3) Sapmanın düzeltilmesi ya da göz ardı edilmesi gerektiğine karar verilir. (4) Sözcenin -bölümsel ya da bütünsel- yorumlanabilir olup olmadığına karar verilir. Bölümsel yanlışlar iletişimin akışını sürdürmek

açısından göz ardı edilebilir. Bütünsel yanlışlar ise bazı düzeltmelerin yapılmasını gerektirir. (5) Bunun anlık bir kullanım hatası mı yoksa bilgi eksikliğinden kaynaklı bir dizgesel yanlış mı olduğu kestirilir. Yanlışlar öğretmenin müdahalesini gerektirirken, hatalar nadiren düzeltme gerektirir. (6) Öğrencinin duyuşsal özellikleri dikkate alınarak düzeltme yapılıp yapılmayacağına karar verilir. Öğrenci konuşma girişiminde bulunduğu yüksek kaygı ve düşük özgüven sergiliyorsa bozuk sözce göz ardı edilebilir. (7) Sonra, öğretmen öğrencinin dilsel gelişim aşamasını göz önünde bulundurarak sapmayı nasıl geliştireceğine karar verir. (8) Dersin öğretim odağını da göz önüne alarak öğretmen sapmayı düzeltip düzeltmeyeceğine tekrar karar verir. (9) Sapmanın iletişimsel bağlamı da dikkate alınır. Konuşmanın ortasında öğrencinin sözünün kesilmesi uygun olacak mı, karar verilir. (10) Bu aşamalı ve etkileşimsel işleme sonunda öğretmen doğrudan ya da dolaylı geribildirim verebilir ya da serbest bırakabilir (Brown, 2000'den aktaran, Çetinkaya & Hamzadayı, 2015, 289). Brown'un sınıf içi konuşma geliştirim modeli yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğretmen ve öğrencilerin konuşma eğitiminde sözel geribildirim tercihlerini belirlemek amacıyla kullanılmıştır (Çetinkaya & Hamzadayı, 2015)

Nation'ın (2009) okuduğunu anlama soruları sınıflaması anlama sorularının neye odaklandığını belirlemeye dayalı bir sınıflamadır. Bu sınıflamaya göre soruların odak noktaları anlamaya, çıkarım yapmaya, yeni bir dil ürünü oluşturmaya ve değerlendirme yapmaya yöneliktir. Anlama odaklı sorular metinde tam olarak söylenenleri anlamaya dayalıdır. Çıkarım yapma soruları metinde açıkça ifade edilmeyenleri anlayıp yorumlamaya dayalı sorulardır. Bu sorular metnin ana fikrini, yapısını, yazarının tutumunu, sebep-sonuç ilişkilerini, karakterlerin özelliklerini belirlemeye yöneliktir. Yeni bir dil ürünü ortaya koyma amaçlı sorular arasında metinden hareketle problem çözme, metindeki düşünceleri başka düşüncelerle karşılaştırma, metnin devamını tasarlama, metinden hareketle sözlü veya yazılı çalışmalar yapma sayılabilir. Değerlendirme soruları metni içerik, dil ve anlatım, yazarın düşüncelerine katılıp katılmama, metni beğenip beğenmeme gibi metin içi ve metin dışı ölçütlerle metnin değerlendirilmesine yönelik sorulardır. Nation (2009)'ın okuduğunu anlama soruları sınıflaması İngilizce ve Türkçe kitaplarındaki okuma etkinliklerinin karşılaştırılmasında (Rathert, 2016) kullanılmıştır.

Grabe'in okuduğunu anlamayı değerlendirmede ölçünleştirilmiş görev biçimleri sınıflaması metin altı sorularının öğrenciden ne yapmasını istediğine dayalıdır. Bu sınıflamada 20 görev yer almaktadır. Bunlar çıkartma, boşluk doldurma, çoktan seçme, eşleştirme, cümle ya da paragraf sıralama, doğru-yanlış seçme, kısa cevaplı soruyu tamamlama, çıkarılan sözcüğün ilk harf veya hecesinden tanıma, gereksiz sözcükleri çıkartma, eksik cümle ya da paragrafı tamamlama, metne uygun başlık seçme, cümle tamamlama, hata bulma, özetleme, belli bir özelliğe göre kavram veya ilkeleri gruplama, metni hatırlama, bilgiyi grafiğe aktarma, metindeki belirli bir bilgiyi tarayarak bulma, proje hazırlama, yüzeysel okumadır (Grabe, 2009, aktaran Çetinkaya & Yolcusoy, 2020). Bu sınıflama yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki etkinliklerin incelenmesinde (Çetinkaya & Yolcusoy, 2020) kullanılmıştır.

Lyster ve Ranta (1997)'in düzeltme geri bildirim stratejileri konuşma sürecinde öğrenci hatalarını telafi etmeye yönelik stratejilerdir. Bu stratejiler doğrudan düzeltme, yeniden biçimlendirme, açıklığa kavuşturmayı isteme, üst dilsel geri bildirim, söyletim ve tekrardır. Öğreticilerin sözel hataları düzeltmede kullandıkları stratejileri belirlemek amacıyla (Aktaran Çelik, 2019) kullanılmıştır.

Yapılan incelemeler, araştırmaların bir kuramsal dayanakla yürütülmesinin kapsam geçerliğini ve görev çeşitliliğini sağlamada etkili olduğunu göstermektedir. Bu nedenle ölçme araçları geliştirmeyi amaçlayan araştırmaların konuyla ilgili kuramsal dayanaklarının olması önemlidir.

Ölçme ve değerlendirme alanı dışında olup ölçme ve değerlendirme ile ilişkilendirilen kuramsal dayanaklar yansıtıcı düşünme (f=1), grafik tasarım ilkeleri (f=1) ve söylem çözümlemesidir (f=1). Yansıtıcı düşünme, öğreticilerin sınıf içi ölçme ve değerlendirme uygulamalarına eleştirel bakmalarını ve sonraki uygulamalarda daha etkili olabilecek uygulamalar planlamalarını sağlamıştır (Ustabulut & Kara, 2019). Grafik tasarım ilkeleri grafikli çoktan seçmeli testlerin anlama sınavı olarak kullanılıp kullanılmayacağını belirlemek amacıyla yapılan bir çalışmada, soruları hazırlama sürecinde kullanılmış ve grafikli testlerin okuduğunu anlamayı ölçmede kullanılabileceği sonucuna varılmıştır (Armut, 2021). Söylem çözümlemesinden yararlanılan çalışmada yazılı düzeltici dönüt, sınıf içi yazılı söylem çözümlemesinin bir parçası olarak incelenmiştir. Yazılı düzeltici dönüt örneklerinin bulunduğu anket soruları hazırlanarak öğrencilere ve öğreticilere sunulmuştur (Hıtalany, 2021). Bu örnekler ölçme ve değerlendirme alanına farklı disiplinlerin çeşitli katkıları olabileceğini göstermesi açısından önemlidir.

Araştırma kapsamında, sonraki araştırmalar için geliştirilen öneriler şunlardır:

TÖMER'lerin kur sınavları geçerlik, güvenilirlik ve madde ayırt edicilik özellikleri açısından incelenebilir.

Kur ve yeterlik sınavlarına yönelik belirtke tabloları hazırlanabilir.

Öğreticilerin yabancı dil olarak Türkçe ölçme ve değerlendirme yeterliklerini belirlemek amacıyla ölçme araçları hazırlanabilir.

Öğreticilerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik ihtiyaçları belirlenebilir, öğretici yeterliklerini geliştirmeye yönelik eylem araştırmaları ya da deneysel araştırmalar yapılabilir.

Kur sınavlarında ve yeterlik sınavlarında kullanılmak üzere geçerli ve güvenilir ölçme araçları geliştirilebilir.

TÖMER'lerin sınav hazırlama süreçleri incelenebilir.

Ölçme araçlarında ve ders kitaplarında anlamayı ölçen sorularda kullanılan metinlerin metindilbilimsel incelemesi yapılabilir.

Farklı metin yapılarının ve farklı soru tiplerinin anlama başarısındaki rolü de deneysel araştırmalarla veya eylem araştırmalarıyla incelenebilir.

Geribildirim konusunda yapılan çalışmalara içerik analiz yapılabilir.

Ders kitaplarındaki etkinliklerin görev biçimleri incelenebilir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma, etik kurul izni gerektirmeyen bir araştırma olduğu için etik kurul izni alınmamıştır.

Kaynakça/References

- Akın, E. (2016). Yabancılara Türkçe öğretiminde çoklu ortama dayalı öğretimin kullanımı ve bu yönde yapılan bazı çalışmalar üzerine bir inceleme. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(24), 151-162.
- Altun, M. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde geribildirim. Ed. E. Özkan, *Yabancılara Türkçe öğretimi içinde* (s. 421-429). Eğitim.
- Ardıç, E. Ö. (2021). Geçerlik. Ed. A. Taşgın, *Eğitimde ölçme ve değerlendirme içinde* (s. 37-48). Vizetek.
- Armut, M. (2021). *Yabancılara Türkçe öğretiminde öğrencilerin grafikli sorulardaki okuma becerilerinin göz izleme tekniği ile araştırılması*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Bağcı-Ayrancı, B. (2019). Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımı alanında yapılan lisansüstü tezlerin analizi ve değerlendirilmesi. *Söylem Filoloji Dergisi*, 4(2), 446-454. <https://doi.org/10.29110/soylemdergi.595246>
- Baki, Y. (2019). Yabancılara Türkçe öğretimi alanındaki araştırma eğilimleri. *International Journal of Language Academy*, 7(3), 22-41. <http://dx.doi.org/10.29228/ijla.25829>
- Biçer, N. (2017). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında yayınlanan makaleler üzerine bir analiz çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27, 236-247. <http://dx.doi.org/10.5505/pausbed.2017.69772>
- Boylu, E. (2019). *Yabancılara Türkçe öğretiminde ölçme değerlendirme uygulamaları ve standart oluşturma*. (Yayımlanmamış doktora Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Büyükikiz, K. K. (2014). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanan lisansüstü tezler üzerine bir inceleme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(25), 203-213.
- Çavuşoğlu, R. & Işık, A. D. (2021). Türkçe öğretim merkezlerinin (TÖMER) ölçme ve değerlendirme süreçleri. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 6(2), 291 - 315. <https://doi.org/10.29250/sead.958711>
- Çelebi, C., Ergül, E., Usta, B. & Mutlu, M. (2019). Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanmış lisansüstü tezler üzerine bir meta-analiz çalışması. *Temel Eğitim Dergisi*, 1(3), 39-52.
- Çelik, A. (2019). *İkinci/ yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin sözel hatalarına ilişkin öğretici tercihleri ve tutumları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Çetinkaya, G. & Hamzadayı, E. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretim sürecinde sözel düzeltme geribildirimleri: öğretmen ve öğrenci yeğleyişleri. *Turkish Studies, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(3), 285-302. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7906>
- Çetinkaya, G. & Yolcusoy, Ö. (2020). Okuduğunu anlamayı değerlendirmeye dönük ölçünleştirilmiş görev biçimleri: Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitapları üzerine karşılaştırmalı bir inceleme. *HAYEF: Journal of Education*, 17(2), 176-198. <https://dx.doi.org/10.5152/hayef.2020.20021>
- Çiftçi, Ö. & Coşkun, H. (2017). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında yapılan çalışmaların farklı değişkenlere göre tasnifi. *International Journal of Language Academy*, 5(4), 205-214. <http://dx.doi.org/10.18033/ijla.3625>
- Demir, K., & Özdemir, A. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki bilimsel makalelere bakış. *Turkish Studies*, 12(14), 105-120. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11713>
- Er, O.; Biçer, N. & Bozkırlı, K. Ç. (2012). Yabancılara Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunların ilgili alan yazını ışığında değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(2), 51-69.

- Erdem, M. D.; Gün, M.; Şengül, M. & Özkan, E. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yazılmış bilimsel makalelerde geçen anahtar sözcüklere ilişkin bir içerik analizi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(1), 213-237. <http://dx.doi.org/10.7822/omuefd.34.1.13>
- Field, J. (2013). Cognitive validity. A. Geranpayeh & L. Taylor (Eds.), *Examining listening: Research and practice in assessing second language listening (studies in language testing)* içinde (pp. 77-151). Cambridge University Press.
- Gülen Canlı, M., & Tepeli, Y. (2019). Ana dili ve yabancı dil olarak Türkçe eğitimi üzerine eylem araştırması yöntemiyle yapılmış çalışmaların sistematik olarak incelenmesi. *International Journal of Field Education*, 5(2), 30-54. <https://doi.org/10.32570/ijofe.613889>
- Gülle, T. (2015) *Development of a speaking test for second language learners of Turkish*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- Güney, E. Z. (2019). *Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarında bulunan metin altı sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre analizi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Hıtalyan, Z. H. (2021). *Yabancılar Türkçe öğretiminde yazılı düzeltici dönütlerin kullanımı: öğretmen ve öğrenci tercihleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Işıkoğlu, M. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçe kullanılan yeterlik sınavlarının madde yazımı bakımından incelenmesi (Mersin ve Sakarya Üniversitesi örneği)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Karagöl, E. (2020). Proficiency exams in teaching Turkish as a foreign language in TÖMER (Turkish and foreign languages research and application centers). *Journal of Language and Linguistic Studies*, 16(2), 930-947. <https://doi.org/10.17263/jlls.759347>
- Kemiksiz, Ö. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitapları üzerine yapılan araştırmaların eğilimleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(Özel Sayı), 34-56. <http://dx.doi.org/10.35675/befdergi.832492>
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 170-189.
- Küçük, S. & Kaya, E. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili hazırlanan tezlerde geçen anahtar kelimelere yönelik içerik analizi. *Journal of History Culture and Art Research*, 7(5), 442- 456. <http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v7i5.1880>
- Lyster, R. & Ranta, L. (1997). Corrective feedback and learner uptake: Negotiation of form in communicative classrooms. *Studies in Second Language Acquisition*, 19, 37-66.
- Maden, A. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe söz varlığını zenginleştirme ile ilgili makalelerin analizi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 583-596.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (2019). *Nitel veri analizi*. (3. Baskı). (S. Akbaba Altun & A. Ersoy, Çev. ed.). Pegem Akademi.
- Nation, I. S. P. (2009). *Teaching ESL/EFL reading and writing*. Routledge.
- Ocak, B. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde A2 düzeyinde konuşma sınavı geliştirme*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Oktay, M. R. (2015). *Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki metin altı sorularının Bloom Taksonomisindeki bilişsel düzeyler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Özçakmak, H. (2017). Türkçe eğitimi lisansüstü araştırmalarında yeni yönelimler (2011-2015). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(3), 1607-1618.
- Özdemir, S. (2020). *Yabancı dil olarak Türkçe öğreten üniversitelerin kur uygulamaları*. 4. Uluslararası Sınırsız Eğitim ve Araştırma Sempozyumu, 3-6 Eylül 2020, Ankara.
- Özdemir, S. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme. Ed. E. Özkan. *Yabancılar Türkçe öğretimi* içinde (s. 381-419). Eğitim.

- Özdemir, S. ve Eke, H. (2023). Yabancılara Türkçe öğretiminde uygulanan a1 ve a2 kur sınavlarının madde yazma ilkeleri açısından incelenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 13(1), 365-380
- Özyalçın, K. E. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretenlerin Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre metin altı soru yazma becerileri üzerine bir değerlendirme*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Rathert, S. (2016). Yabancı dil olarak İngilizce ve yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarında metin özgünlüğü ile anlama soruları odağının karşılaştırılması. *Turkophone*, 3(2), 1-17.
- Sağlam, Y. & Kanadlı, S. (2021). *Nitel veri analizinde kodlama* (4. Baskı). Pegem Akademi.
- Sertdemir, E. (2021). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan Türkçe yeterlik sınavlarının yenilenmiş bloom taksonomisine göre incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Tarı-Yardımcı, B. (2021) *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde b1 düzeyinde dinleme sınavı geliştirme*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Tozlu, E. (2017). *Yabancı dil olarak Türkçe dinleme sınavı geliştirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- Türkben, T. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaların değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2464-2479.
- Ulutaş, M. & Kara, M. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki metin altı sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(4), 2198-2214
- Ustabulut, M. & Kara, M. (2019). Yansıtıcı düşünme becerileri eğitiminin yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme sürecinin gelişimine etkisi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(27), 122-146. <https://doi.org/10.35675/befdergi.503252>
- Weir, C. J. (2005). *Language testing and validation an evidence-based approach*. Palgrave Macmillan.

İletişim/Correspondence

Doç. Dr. Serpil ÖZDEMİR
serpilozdemir34@gmail.com
 Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Bartın